HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מאימתי קורין את שמע בערבין. משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן עד סוף האשמורה הראשונה דברי ר' אליעזר. וחכמים אומרים עד חצות. רבן גמליאל אומר עד שיעלה עמוד השחר. מעשה ובאו בניו מבית המשתה אמרו לו לא קרינו את שמע אמר להם אם לא עלה עמוד השחר חייבין אתם לקרות ולא זו בלבד אמרו אלא כל מה שאמרו חכמים עד חצות מצותן עד שיעלה עמוד השחר הקטר חלבים ואברים מצותן עד שיעלה עמוד השחר וכל הנאכלים ליום אחד מצותן עד שיעלה עמוד השחר א"כ למה אמרו חכמים עד חצות כדי להרחיק אדם מן העבירה: **גמ'** תנא היכא קאי דקתני מאימתי ותו מאי שנא דתני בערבית בריש לתני דשחרית בריש תנא אקרא קאי דכתיב בשכבך ובקומך והכי קתני קריאת שמע דשכיבה אימת משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן ואי בעית אימא ליף מברייתו של עולם דכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד אי הכי סיפא דקתני בשחר מברך שתים לפניה ואחת לאחריה ובערב מברך שתים לפניה ושתים לאחריה לתני דערבית בריש. תנא פתח בערבית והדר תני בשחרית עד דקאי בשחרית פריש מילי דשחרית והדר פריש מילי דערבית: אמר מר משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן. מכדי כהנים אימת קא אכלי תרומה משעת צאת הכוכבים לתני משעת צאת הכוכבים. מלתא אגב אורחיה קמשמע לן כהנים אימת קא אכלי בתרומה משעת צאת הכוכבים והא קמשמע לן דכפרה לא מעכבא כדתניא ובא השמש וטהר ביאת שמשו מעכבתו מלאכול בתרומה ואין כפרתו מעכבתו מלאכול בתרומה. ומאי דהאי ובא השמש ביאת השמש והאי וטהר טהר יומא דילמא

מאימתי קורין את שמע בערבין. מסעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן עד סוף האשמורה הראשונה דברי ר' אליעזר. וחכמים אומרים עד חצות. רבן גמליאל אומר עד שיעלה עמוד השחר. מעשה ובאו בניו מבית המשתה אמרו לו לא קרינו את שמע אמר להם אם לא עלה עמוד השחר חייבין אתם לקרות ולא זו בלבד אמרו אלא כל מה שאמרו חכמים עד חצות מצותן עד שיעלה עמוד השחר הקטר חלבים ואברים מצותן עד שיעלה עמוד השחר וכל הנאכלים ליום אחד מצותן עד שיעלה עמוד השחר א"כ למה אמרו חכמים עד חצות כדי להרחיק אדם מן העבירה: **גמ'** תנא היכא קאי דקתני מאימתי ותו מאי שנא דתני בערבית בריש לתני דשחרית בריש תנא אקרא קאי דכתיב בשכבך ובקומך והכי קתני קריאת שמע דשכיבה אימת משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן ואי בעית אימא ליף מברייתו של עולם דכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד אי הכי סיפא דקתני בשחר מברך שתים לפניה ואחת לאחריה ובערב מברך שתים לפניה ושתים לאחריה לתני דערבית בריש. תנא פתח בערבית והדר תני בשחרית עד דקאי בשחרית פריש מילי דערבית והדר פריש מילי דשחרית: אמר מר משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן. מכדי כהנים אימת קא אכלי תרומה משעת צאת הכוכבים לתני משעת צאת הכוכבים. מלתא אגב אורחיה קמשמע לן כהנים אימת קא אכלי בתרומה משעת צאת הכוכבים והא קמשמע לן דכפרה לא מעכבא כדתניא ובא השמש וטהר ביאת שמשו מעכבתו מלאכול בתרומה ואין כפרתו מעכבתו מלאכול בתרומה. ומאי דהאי ובא השמש ביאת השמש והאי וטהר טהר יומא דילמא

מאימתי

קורין את שמע בערבין. א משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן עד סוף האשמורה הראשונה דברי ר' אליעזר. וחכמים אומרים עד חצות. רבן גמליאל אומר ג עד שיעלה עמוד השחר. מעשה ובאו בניו מבית המשתה אמרו לו לא קרינו את שמע אמר להם אם לא עלה עמוד השחר חייבין אתם לקרות ולא זו בלבד אמרו אלא ד כל מה שאמרו חכמים עד חצות מצותן עד שיעלה עמוד השחר ה הקטר חלבים ואברים מצותן עד שיעלה עמוד השחר ו וכל הנאכלים ליום אחד מצותן עד שיעלה עמוד השחר א"כ למה אמרו חכמים עד חצות כדי להרחיק אדם מן העבירה: **גמ'** ז תנא היכא קאי דקתני מאימתי ותו מאי שנא דתני בערבית בריש לתני דשחרית בריש תנא אקרא קאי דכתיב ח בשכבך ובקומך והכי קתני קריאת שמע דשכיבה אימת משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן ואי בעית אימא ליף מברייתו של עולם דכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד אי הכי סיפא דקתני בשחר מברך שתים לפניה ואחת לאחריה ובערב מברך שתים לפניה ושתים לאחריה לתני דערבית בריש. תנא פתח בערבית והדר תני בשחרית עד דקאי בשחרית פריש מילי דערבית והדר פריש מילי דשחרית: אמר מר משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן. מכדי כהנים אימת קא אכלי תרומה משעת צאת הכוכבים לתני משעת צאת הכוכבים. מלתא אגב אורחיה קמשמע לן כהנים אימת קא אכלי בתרומה משעת צאת הכוכבים והא קמשמע לן ט דכפרה לא מעכבא כדתניא י וכא השמש וטהר ביאת שמשו מעכבתו מלאכול בתרומה ואין כפרתו מעכבתו מלאכול בתרומה. יא ומאי דהאי ובא השמש ביאת השמש והאי וטהר טהר יומא דילמא

קורין את שמע בערבין. א משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן עד סוף האשמורה הראשונה דברי ר' אליעזר. וחכמים אומרים עד חצות. רבן גמליאל אומר ג עד שיעלה עמוד השחר. מעשה ובאו בניו מבית המשתה אמרו לו לא קרינו את שמע אמר להם אם לא עלה עמוד השחר חייבין אתם לקרות ולא זו בלבד אמרו אלא ד כל מה שאמרו חכמים עד חצות מצותן עד שיעלה עמוד השחר ה הקטר חלבים ואברים מצותן עד שיעלה עמוד השחר ו וכל הנאכלים ליום אחד מצותן עד שיעלה עמוד השחר א"כ למה אמרו חכמים עד חצות כדי להרחיק אדם מן העבירה: **גמ'** ז תנא היכא קאי דקתני מאימתי ותו מאי שנא דתני בערבית בריש לתני דשחרית בריש תנא אקרא קאי דכתיב ח בשכבך ובקומך והכי קתני קריאת שמע דשכיבה אימת משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן ואי בעית אימא ליף מברייתו של עולם דכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד אי הכי סיפא דקתני בשחר מברך שתים לפניה ואחת לאחריה ובערב מברך שתים לפניה ושתים לאחריה לתני דערבית בריש. תנא פתח בערבית והדר תני בשחרית עד דקאי בשחרית פריש מילי דערבית והדר פריש מילי דשחרית: אמר מר משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן. מכדי כהנים אימת קא אכלי תרומה משעת צאת הכוכבים לתני משעת צאת הכוכבים. מלתא אגב אורחיה קמשמע לן כהנים אימת קא אכלי בתרומה משעת צאת הכוכבים והא קמשמע לן י דכפרה לא מעכבא כדתניא יא ובא השמש וטהר ביאת שמשו מעכבתו מלאכול בתרומה ואין כפרתו מעכבתו מלאכול בתרומה. יב ומאי דהאי ובא השמש ביאת השמש והאי וטהר טהר יומא דילמא

השמש וטהר יב ביאת שמשו מעכבתו מלאכול בתרומה ואין כפרתו מעכבתו מלאכול בתרומה. יג ומאי דהאי ובא השמש ביאת השמש והאי וטהר טהר יומא דילמא

הוי מצלי של שחרית ומסתמא גם היה קורא קריאת שמע. מכל מקום הרמיזות משמע דקריאת שמע של בית הכנסת היא עיקר. והא דתקמר בירושלמי למה היו קורין בהכה"כ וכו' מומר ר"ת שהיו רגילין לקרות ק"ש קודם תפלתם כמו שאנו רגילין לומר מאמרי תחלה ותומה ק"ש היתה חלת לעמוד בתפלה ממוך בדברי תורה. ומכאן נרמה מי שקורא ק"ש על מטתו שאין לברך וגם אינו צריך לקרות חלת פרשה לשמועה: **ליתני** דשחרית בריש. כלומר שכתב בתמיד דכתיב של בקר תמלה: **אי הכי סיפא** דקתני שחרית בריש. אי אמרת בשלמא דתמיך מקרא קרא חלת חק"ש. חלת ג"ת דתמיך מקרא דבריים של עולם ק"כ קפיד אכל מילי ג"כ סיפא דקתני וכו': **מברך** שתים לפניה וכו'. (ירושלמי) ושבע ברכות שבע שהיו עולדים בשבת (תהלים קיט) ולא קא תמיב ילאו עינינו בתורתך ולבנו בתורתך ° כדי להתמין לתפייהם בית הכנסת. ולוקא בבית הכנסת שלמה שהיו עומדים בשבת הם מסוכנים מן המזיקים שמעשר שני קונה את הקנקנים ואוסר (דמי ועירובין) [דמיו ועירובין] וספק עירובין כל שהוא ושטען חומש ושטען וידוי ואסור לאונן ולא הותר לאכילה אלא בפדיון או את הנר מה שאין כן בתרומה ואמרינן עלה (יבמות דף עט) דתמניי ואלו אסורין לבער מהן בטומאה ואוכלן בטומאת עצמן לוקה לא קתני אלמא תני תשייר ואמרינן (שם דף עד) אמר רישא משום ר' סימאי מנין למעשר שני שנטמא שמותר לסוכו בטומאה שנאמר (דברים כ"ו) ולא נתתי ממנו למת וכו' והתרומה נקרית קודש כדכתיב (ויקרא כ"ב) וכל זר לא יאכל קדש וכתיב (שם) ואיש כי יאכל קדש בשגגה ובבכורות (דף יד ב) שני (דברים כ"ב) רק קדשיך אלו התרומות ו) והחומרות שישנן בה ואינן במעשר שאם יאכלנה זר במזיד חייב מיתה בידי שמים ואם בשוגג משלם קרן וחומש כדכתיב (ויקרא כ"ב) ואיש כי יאכל קודש בשגגה ואפי' הכהן עצמו אם יאכלנה במזיד כשהוא טמא חייב מיתה כדכתיב (שם) ומתו בו כי יחללוהו ותניא (סנהדרין דף פג) ואלו שהן במיתה כהן שמא שאכל תרומה טהורה כו' ואין מועילˇ בה הפדיון כלום ואינו מוציאה מקדושתה ולא תהא מותרת לישראל לעולם אלא אסורה היא עליו מכל מקום לבד מאשת כהן ועבדיו לסוף ממנו מותר ומה שמשתייר ממנו לשנה הרביעית ושנה השביעית עד ערב יום טוב האחרון של פסח חייב לבערו כדכתיב בפרשת וידוי בערתי הקדש מן הבית ותנא בשאר ספיפי דבי רב (שם) כי תכלה לעשר יכול בחנוכה וכו' ת"ל כי תכלה לעשר רגל שהמעשרות כלין בו הוי אומר זה הפסח. מכאן אמרו ערב יו"ט האחרון של פסח של רבעית ושל שביעית היה ביעור כתיבי כתיב (ויקרא כ"ב) לא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ בשרו במים תלה הדבר ברחיצ' בלבד וכתי' (שם) ובא השמש וטהר [ואחר יאכל מן הקדשים] תלה הדבר גם בביאת אור השמש והיא שעת יציאת הכוכבים וכתיב (שם י"ב) וכפר עליה הכהן וטהרה תלה גמירי הטהר גם בהקרבת קרבן ואלו המקראות היו נראין כסותרין זה את זה ולפי שאי אפשר להיות דברי הכתובין סותרין זה את זה כי כלם נכוחים למבין המעתיקו לנו קדמונינו פירושם והעמידו לנו כל אחד ואחד מאלו המקראות בדבר שהוא מיוחד לו ואמרו הא כיצד כאן למעשר כאן לתרומה כאן לקדשים הפסוק הראשון שתלה בו הדבר ברחיצה בלבד הוא מיוחד למעשר לביאת השמש הוא מיוחד לתרומה אבל קדשי המזבח אין מותר לו לאכלן אלא א"כ הביא הכפרה שהוא מתחייב בה ואז תהי כפרתו גמורה כדכתיב וכפר עליה הכהן וטהרה: ואני אפרש לך עיקר גדול שלמדונו רבותינו ז"ל כי אלו הג' דברים המעשר והתרומה והקדשים כל אחד ואחד יש לו יתרון ויש בו חומרא שהיא מיוחדת לו ולולתי חברו ואע"פ שהשלמן קראן הכתוב קדשים. המעשר כבר נאמר בו (דברים כ"ו) בערתי הקדש מן הבית ויש בו חומרא שאין מותר לאכלו חוץ לחומת ירושלים אלא חייבין הן בעליו לשאת אותו לשם ולאכלו שם כדכתיב (שם י"ב) לא תוכל לאכול בשעריך כי אם לפני ה' אלהיך תאכלנו (שם) והבאתם שמה. ודבר שאין יכול להביאו לפקדש פודהו בשווי (מאחרים) [לאחרים] ואם רצה ליטלו לעצמו יש עליו לתת שומתו ומוסיף חומש כדכתיב (ויקרא כ"ז) ואם גאל יגאל איש ממעשרו וגו' והיו דמיו שמורין אצלו עד עת עלותו לרגל מעלהו עמו לירושלים ומוציאו לשם במאכל ובמשתה כדכתיב (דברים י"ד) ונתתה בכסף [וגו'] ונתתה הכסף בכל אשר תאוה נפשך. וחייב להתודות עליו כדכתיב בפרשת כי תבא (פרשת כי תבא) ואמרת בכל לשון לפני ה' אלהיך זה וידוי מעשר ואסור לאונן (שם כ"ו) ואמרת לפני ה' אלהיך ומפורש בספרי (דברים כו, יג) בערתי הקדש מן הבית ותנא בשאר ספיפי דבי רב (שם) כי תכלה לעשר יכול בחנוכה וכו' ת"ל כי תכלה לעשר רגל שהמעשרות כלין בו הוי אומר זה הפסח. מכאן אמרו ערב יו"ט האחרון של פסח של רבעית ושל שביעית היה ביעור כתיבי כתיב (ויקרא כ"ב) לא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ בשרו במים תלה הדבר ברחיצ' בלבד וכתי' (שם) ובא השמש וטהר [ואחר יאכל מן הקדשים] תלה הדבר גם בביאת אור השמש והיא שעת יציאת הכוכבים וכתיב (שם י"ב) וכפר עליה הכהן וטהרה תלה גמירי הטהר גם בהקרבת קרבן ואלו המקראות היו נראין כסותרין זה את זה ולפי שאי אפשר להיות דברי הכתובין סותרין זה את זה כי כלם נכוחים למבין המעתיקו לנו קדמונינו פירושם והעמידו לנו כל אחד ואחד מאלו המקראות בדבר שהוא מיוחד לו ואמרו הא כיצד כאן למעשר כאן לתרומה כאן לקדשים הפסוק הראשון שתלה בו הדבר ברחיצה בלבד הוא מיוחד למעשר לביאת השמש הוא מיוחד לתרומה אבל קדשי המזבח אין מותר לו לאכלן אלא א"כ הביא הכפרה שהוא מתחייב בה ואז תהי כפרתו גמורה כדכתיב וכפר עליה הכהן וטהרה: ואני אפרש לך עיקר גדול שלמדונו רבותינו ז"ל כי אלו הג' דברים המעשר והתרומה והקדשים כל אחד ואחד יש לו יתרון ויש בו חומרא שהיא מיוחדת לו ולולתי חברו ואע"פ שהשלמן קראן הכתוב קדשים. המעשר כבר נאמר בו (דברים כ"ו) בערתי הקדש מן הבית ויש בו חומרא שאין מותר לאכלו חוץ לחומת ירושלים אלא חייבין הן בעליו לשאת אותו לשם ולאכלו שם כדכתיב (שם י"ב) לא תוכל לאכול בשעריך כי אם לפני ה' אלהיך תאכלנו (שם) והבאתם שמה. ודבר שאין יכול להביאו לפקדש פודהו בשווי (מאחרים) [לאחרים] ואם רצה ליטלו לעצמו יש עליו לתת שומתו ומוסיף חומש כדכתיב (ויקרא כ"ז) ואם גאל יגאל איש ממעשרו וגו' והיו דמיו שמורין אצלו עד עת עלותו לרגל מעלהו עמו לירושלים ומוציאו לשם במאכל ובמשתה כדכתיב (דברים י"ד) ונתתה בכסף [וגו'] ונתתה הכסף בכל אשר תאוה נפשך. וחייב להתודות עליו כדכתיב בפרשת כי תבא (פרשת כי תבא) ואמרת בכל לשון לפני ה' אלהיך זה וידוי מעשר ואסור לאונן (שם כ"ו) ואמרת לפני ה' אלהיך ומפורש בספרי (דברים כו, יג) בערתי הקדש מן הבית ותנא בשאר ספיפי דבי רב (שם) כי תכלה לעשר יכול בחנוכה וכו' ת"ל כי תכלה לעשר רגל שהמעשרות כלין בו הוי אומר זה הפסח. מכאן אמרו ערב יו"ט האחרון של פסח של רבעית ושל שביעית היה ביעור כתיבי כתיב (ויקרא כ"ב) לא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ בשרו במים תלה הדבר ברחיצ' בלבד וכתי' (שם) ובא השמש וטהר [ואחר יאכל מן הקדשים] תלה הדבר גם בביאת אור השמש והיא שעת יציאת הכוכבים וכתיב (שם י"ב) וכפר עליה הכהן וטהרה תלה גמירי הטהר גם בהקרבת קרבן ואלו המקראות היו נראין כסותרין זה את זה ולפי שאי אפשר להיות דברי הכתובין סותרין זה את זה כי כלם נכוחים למבין המעתיקו לנו קדמונינו פירושם והעמידו לנו כל אחד ואחד מאלו המקראות בדבר שהוא מיוחד לו ואמרו הא כיצד כאן למעשר כאן לתרומה כאן לקדשים הפסוק הראשון שתלה בו הדבר ברחיצה בלבד הוא מיוחד למעשר לביאת השמש הוא מיוחד לתרומה אבל קדשי המזבח אין מותר לו לאכלן אלא א"כ הביא הכפרה שהוא מתחייב בה ואז תהי כפרתו גמורה כדכתיב וכפר עליה הכהן וטהרה: ואני אפרש לך עיקר גדול שלמדונו רבותינו ז"ל כי אלו הג' דברים המעשר והתרומה והקדשים כל אחד ואחד יש לו יתרון ויש בו חומרא שהיא מיוחדת לו ולולתי חברו ואע"פ שהשלמן קראן הכתוב קדשים. המעשר כבר נאמר בו (דברים כ"ו) בערתי הקדש מן הבית ויש בו חומרא שאין מותר לאכלו חוץ לחומת ירושלים אלא חייבין הן בעליו לשאת אותו לשם ולאכלו שם כדכתיב (שם י"ב) לא תוכל לאכול בשעריך כי אם לפני ה' אלהיך תאכלנו (שם) והבאתם שמה. ודבר שאין יכול להביאו לפקדש פודהו בשווי (מאחרים) [לאחרים] ואם רצה ליטלו לעצמו יש עליו לתת שומתו ומוסיף חומש כדכתיב (ויקרא כ"ז) ואם גאל יגאל איש ממעשרו וגו' והיו דמיו שמורין אצלו עד עת עלותו לרגל מעלהו עמו לירושלים ומוציאו לשם במאכל ובמשתה כדכתיב (דברים י"ד) ונתתה בכסף [וגו'] ונתתה הכסף בכל אשר תאוה נפשך. וחייב להתודות עליו כדכתיב בפרשת כי תבא (פרשת כי תבא) ואמרת בכל לשון לפני ה' אלהיך זה וידוי מעשר ואסור לאונן (שם כ"ו) ואמרת לפני ה' אלהיך ומפורש בספרי (דברים כו, יג)

ו) לפנינו הגי' התמורות והיא מוכרחת ודברי רבינו ל"ע ועי' ספרי ראה פיסקא ע"ז לפי הגוסי' היעתה רע"ק בתרומה כו'.

מאימתי

א מיי' פ"א מהלכות ק"ש הלכה ט' סמ"ע עשין י"ח טור וש"ע או"ח סי' ס"ג סימן כ"ט סעיף ג':

ב ג מיי' וסמ"ג עם טוש"ע שם סעיף ג':

ג ד מיי' פ"ד מהל' תפלה הלכה ג' סמ"ג עשין קכ"ג (קכ"ב) [קפ"ג]:

ד ה מיי' פ"א שם הלכה ח' [סמ"ג שם]:

ה ו מיי' פ"ג מהל' ק"ש הלכה ה' סמ"ג עשין י"ט טור או"ח סי' נ"ח וסוס"ש סי' נ"ט סמ"ג:

ו ז מיי' פ"ז מהל' תרומות ה"ב [סמ"ג למאן דכ"ז]:

תורה אור השלם

1. וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: דברים ו ז

2. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד: בראשית א ה

3. וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהֵר וְאַחַר יֹאכַל מִן הַקֳּדָשִׁים כִּי לַחְמוֹ הוּא: ויקרא כב ז

רבינו חננאל

מאימתי. מימתי קורין את שמע בערבין משעה שהכהנים נכנסין לאכל בתרומתן. דקיימא לן בקריאת שמע בשעת צאת הכוכבים. ובירושלמי בתחלת מסכת תני, הקורא קודם לכן לא יצא ידי חובתו, א"כ למה קורין אותה בבית הכנסת, אמר ר' יוסי אין קורין אותה בשביל שהיא חובה אלא כדי לעמוד בתפלה מתוך דברי תורה. לדברי ירושלמי מתניתין דברכות בקריאת שמע שעל מטתו, שנאמר אמרו בלבבכם וגו'. וקורא על מטתו פרשת שמע והויה אם שמוע תשמעו וזולתי פרשת ציצית שאין זמן ציצית בלילה. [ועל אותה קריאה נאמר שאם נאנס בשינה אין מקיצין אותו אלא בפסוק ראשון כדי לקרות קריית שמע בזמנו, וכבר הזכיר יציאת מצרים וברוך ברכות של קריית שמע בבית הכנסת ויוצא בהן ואפי' מבעוד יום כמו שנתבאר בפרק תפלת השחר]. **גמ'. תנא היכא קאי וכו'**. מיבעיא לן תנא היכא קאי דקתני מימתי קורין את שמע. ותוב בעיא אחרת אמי התחיל לאוריי בקריאת שמע של ערבית ליתני של שחרית בריש. ופשטינן לתרוייהו האי תנא אקרא קאי דכתיב ודברת בם מיכן שחייב אדם לקרא קריית שמע, ומפרש בהא קרא בשכבך ובקומך, של ערבית בשכבך (של) [ואחר] כך של שחרית ובקומך ואיפשטוה תרוייהו. **אי הכי סיפא דקתני וכו'**. (ואתא) [ותמהו] או הכי הא דתני בשחרית נתני של ערבית ברישא.

רב נסים גאון (המשך)

לאכול ממנו ואם נטמא אסור באכילה והאוכלו חייב מלקות ואם היה שמן אסור להדליקו בבר דכתיב (שם) ולא בערתי ממנו בטמא ודרשינן ליה בין שאני טמא והוא טהור בין שאני טהור והוא טמא אבל שאני טהור והוא טמא אבל

ז מיי' פ"ב מהל' ק"ש הלכה ב' סמ"ג עשין כ"ב טור או"ח סי' ס"ג:

ח מיי' פ"ג שם הלכה ג' סמ"ג שם:

ט ח מיי' פ"ג שם הלכה ד' סמ"ג שם:

י ט מיי' פ"ג שם הלכה ה' סמ"ג שם:

יא י מיי' פ"ג שם הלכה ו' סמ"ג שם:

יב יא מיי' פ"ג שם הלכה ז' סמ"ג שם:

יג יב מיי' פ"ג שם הלכה ח' סמ"ג שם:

הגהות הב"ח

(א) גמ' דתני דערבי' בריש:

גליון הש"ס

במתני' כדי להרחיק עי' תוס' פסחים ק"כ ע"ב ד"ה אמר רבה:

בתום' מבעד בו' כדי להתחתן לחבריה כו'. עי' תוס' לקמן ד ע"א ד"ה ולמ"ד וכ"ה ע"ב ד"ה ולמ"ד ובמגילה כ"ז ע"ב תוס' ד"ה ולכתחלה ובמגילה כג ע"ב תוס' ד"ה כיון:

בהנהת מוהרי"ב אחר מלת הבל. ועי"ע גיטין ל"ד ע"ב תוס' ד"ה מלמה:

מוסף רש"י

השלמה לרש"י מדפוס שונצינו

דכפרה לא מעכבא. טומאה שנתכהה מלויה בקרבן כגון זב וחבר ויולדת ומצורע אין כפרתן מעכבתן אלא משבא השמש ליל שיעית קרבנו למחרת מיד מותר לאכול מתרומה: **ובא השמש וטהר**. ואחר יאכל מן הקדשים. מוקמינן לה בטהילת מתרומה דמסכת יומת פרק השוחט (עד:) דתניא התם טמא שבא ועלה לוכל במעשר שני שלשלת שמעו אוכל בתרומה יבא וישייר כפרתו שיהא מוכל בקדשים: **ביאת השמש. שקיעת החמה**: **וההי וטהר טהר יומא**. וכי אחר קרא שקיעת החמה ויפה כיוס ושהר מן תוך תלגו של עולם שנאמר ויהי ערב ויהי בקר יום אחד כלומר שכל דבר הנוהג בלילה כבר כל הלילה וכי אחר קרא שקיעת החמה ויפה כיוס בפרק שני דמגילה (דף כ:) כל הלילה כבר לקליפת העומר ולהקטר חלבים ואברים: **גמ' היכא קאי**. מהיכא קא סליק לתנא דיה תוכח קריאת שמע שהתחיל לשאול כאן זמן הקריאה: **לקרוא קאי**. ושם למד תוכח הקריאה: **ואיצטריכא**. הא לתנא ערבין בריש ליף מבריתו של עולם: **והדר תנא בשחרית**. מאימתי קורין את שמע בשחרית: **משעה שהכהנים**. שהוא גמר ביאת השמש כדיליף לקמן (עמוד ב) לילמא

מאימתי קורין את שמע בערבין. מסעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן עד סוף האשמורה הראשונה דברי ר' אליעזר. וחכמים אומרים עד חצות. רבן גמליאל אומר עד שיעלה עמוד השחר. מעשה ובאו בניו מבית המשתה אמרו לו לא קרינו את שמע אמר להם אם לא עלה עמוד השחר חייבין אתם לקרות ולא זו בלבד אמרו אלא כל מה שאמרו חכמים עד חצות מצותן עד שיעלה עמוד השחר הקטר חלבים ואברים מצותן עד שיעלה עמוד השחר וכל הנאכלים ליום אחד מצותן עד שיעלה עמוד השחר א"כ למה אמרו חכמים עד חצות כדי להרחיק אדם מן העבירה: **גמ'** תנא היכא קאי דקתני מאימתי ותו מאי שנא דתני בערבית בריש לתני דשחרית בריש תנא אקרא קאי דכתיב בשכבך ובקומך והכי קתני קריאת שמע דשכיבה אימת משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן ואי בעית אימא ליף מברייתו של עולם דכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד אי הכי סיפא דקתני בשחר מברך שתים לפניה ואחת לאחריה ובערב מברך שתים לפניה ושתים לאחריה לתני דערבית בריש. תנא פתח בערבית והדר תני בשחרית עד דקאי בשחרית פריש מילי דערבית והדר פריש מילי דשחרית: אמר מר משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן. מכדי כהנים אימת קא אכלי תרומה משעת צאת הכוכבים לתני משעת צאת הכוכבים. מלתא אגב אורחיה קמשמע לן כהנים אימת קא אכלי בתרומה משעת צאת הכוכבים והא קמשמע לן דכפרה לא מעכבא כדתניא ובא השמש וטהר ביאת שמשו מעכבתו מלאכול בתרומה ואין כפרתו מעכבתו מלאכול בתרומה. ומאי דהאי ובא השמש ביאת השמש והאי וטהר טהר יומא דילמא

הוי מצלי של שחרית ומסתמא גם היה קורא קריאת שמע. מכל מקום הרמיזות משמע דקריאת שמע של בית הכנסת היא עיקר. והא דתקמר בירושלמי למה היו קורין בהכה"כ וכו' מומר ר"ת שהיו רגילין לקרות ק"ש קודם תפלתם כמו שאנו רגילין לומר מאמרי תחלה ותומה ק"ש היתה חלת לעמוד בתפלה ממוך בדברי תורה. ומכאן נרמה מי שקורא ק"ש על מטתו שאין לברך וגם אינו צריך לקרות חלת פרשה לשמועה: **ליתני** דשחרית בריש. כלומר שכתב בתמיד דכתיב של בקר תמלה: **אי הכי סיפא** דקתני שחרית בריש. אי אמרת בשלמא דתמיך מקרא קרא חלת חק"ש. חלת ג"ת דתמיך מקרא דבריים של עולם ק"כ קפיד אכל מילי ג"כ סיפא דקתני וכו': **מברך** שתים לפניה וכו'. (ירושלמי) ושבע ברכות שבע שהיו עולדים בשבת (תהלים קיט) ולא קא תמיב ילאו עינינו בתורתך ולבנו בתורתך ° כדי להתמין לתפייהם בית הכנסת. ולוקא בבית הכנסת שלמה שהיו עומדים בשבת הם מסוכנים מן המזיקים שמעשר שני קונה את הקנקנים ואוסר (דמי ועירובין) [דמיו ועירובין] וספק עירובין כל שהוא ושטען חומש ושטען וידוי ואסור לאונן ולא הותר לאכילה אלא בפדיון או את הנר מה שאין כן בתרומה ואמרינן עלה (יבמות דף עט) דתמניי ואלו אסורין לבער מהן בטומאה ואוכלן בטומאת עצמן לוקה לא קתני אלמא תני תשייר ואמרינן (שם דף עד) אמר רישא משום ר' סימאי מנין למעשר שני שנטמא שמותר לסוכו בטומאה שנאמר (דברים כ"ו) ולא נתתי ממנו למת וכו' והתרומה נקרית קודש כדכתיב (ויקרא כ"ב) וכל זר לא יאכל קדש וכתיב (שם) ואיש כי יאכל קדש בשגגה ובבכורות (דף יד ב) שני (דברים כ"ב) רק קדשיך אלו התרומות ו) והחומרות שישנן בה ואינן במעשר שאם יאכלנה זר במזיד חייב מיתה בידי שמים ואם בשוגג משלם קרן וחומש כדכתיב (ויקרא כ"ב) ואיש כי יאכל קודש בשגגה ואפי' הכהן עצמו אם יאכלנה במזיד כשהוא טמא חייב מיתה כדכתיב (שם) ומתו בו כי יחללוהו ותניא (סנהדרין דף פג) ואלו שהן במיתה כהן שמא שאכל תרומה טהורה כו' ואין מועילˇ בה הפדיון כלום ואינו מוציאה מקדושתה ולא תהא מותרת לישראל לעולם אלא אסורה היא עליו מכל מקום לבד מאשת כהן ועבדיו

א מיי' פ"א מהלכות ק"ש הלכה ט' סמ"ע עשין י"ח טור וש"ע או"ח סי' ס"ג סימן כ"ט סעיף ג':

ב ג מיי' וסמ"ג עם טוש"ע שם סעיף ג':

ג ד מיי' פ"ד מהל' תפלה הלכה ג' סמ"ג עשין קכ"ג (קכ"ב) [קפ"ג]:

ד ה מיי' פ"א שם הלכה ח' [סמ"ג שם]:

ה ו מיי' פ"ג מהל' ק"ש הלכה ה' סמ"ג עשין י"ט טור או"ח סי' נ"ח וסוס"ש סי' נ"ט סמ"ג:

ו ז מיי' פ"ז מהל' תרומות ה"ב [סמ"ג למאן דכ"ז]: